

7.3.2022

Mikko Horko

Neuvotteleva virkamies

ASUMISTUET JA ASUNTOPOLITIIKKA

Ympäristövaliokunta

8.3.2022

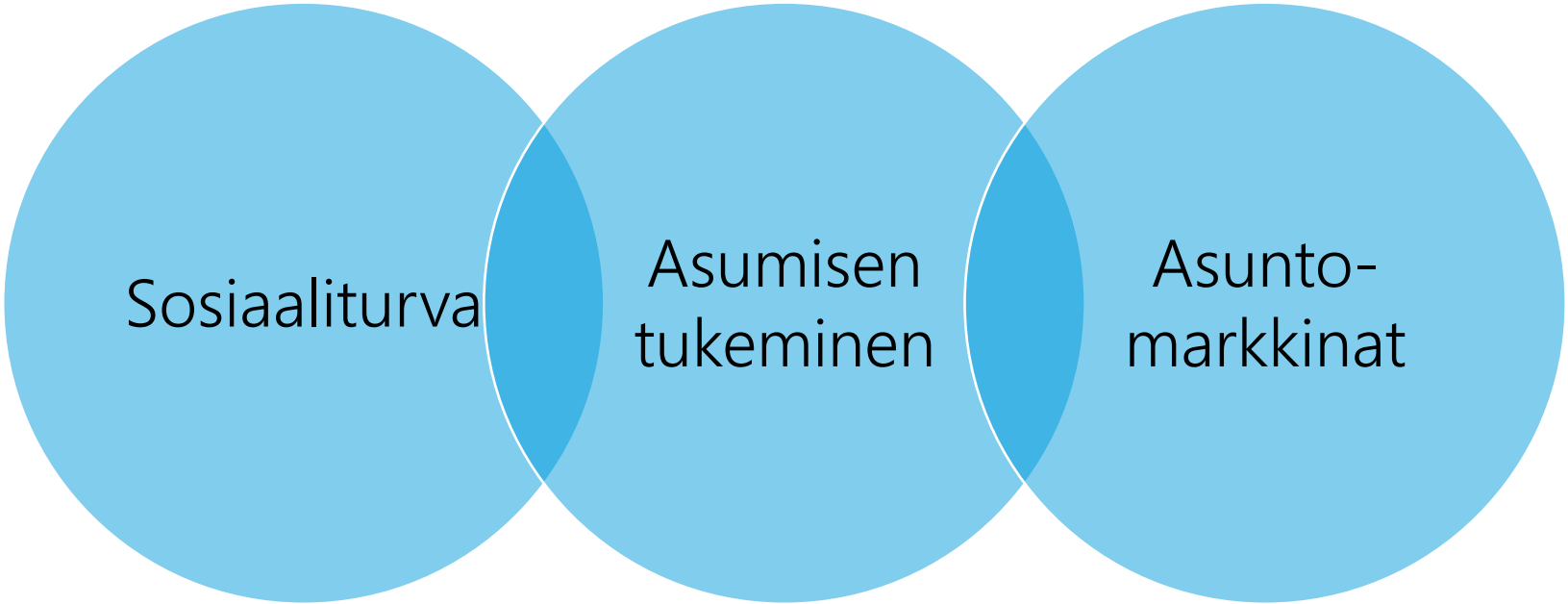
Sosiaaliturva
Asumisen tukeminen
Asunto-markkinat

ASUMISTUEN HISTORIAA

- Yleistä asumistukea on myönnetty 1940-luvulta alkaen, aluksi perheenasuntoavustuksena osana aravajärjestelmää monilapsisille perheille ja vuodesta 1962 alkaen vuokra-asunnoissa asuville lapsiperheille lapsiperheiden asumistuesta annetun lain (586/1961) mukaisesti.
- Asumistukilain (408/1974) voimaan tullessa heinäkuussa 1975 asumistuki ulotettiin lapsiperheiden lisäksi nuoriin lapsettomiin aviopareihin, opiskelijoihin ja uusiin omistusasuntoihin.
- Asumistuki laajeni asteittain 1980-luvulla koskemaan vuokra-asuntojen lisäksi kaikkia asunnon hallintamuotoja ja ruokakuntatyyppejä, kun tuki ulotettiin kaiken ikäisiin omistusasuntoihin ja alivuokra-asuntoihin sekä yksinasuviin, avopareihin ja muihin lapsettomiin ruokakuntiin.

ASUMISEN TUEN MUODOT

Asumistuet

- Yleinen asumistuki
- Eläkkeensaajan asumistuki

  - Opintotuen asumislisä
  - Sotilasavustuksen asumisavustus

  - Lisäksi asumismenoja tuetaan toimeentulotuen perusosan kautta

Tuotantotuet

Verotukselliset tuet

Taulukko A. Asumisen tuet ja avustukset vuonna 2020

Tukilaji	Milj. €
Kelan myöntämät asumistuet yhteensä	**2 591,7**
Yleinen asumistuki	1 566,5
Eläkkeensaajien asumistuki	636,2
Opintotuen asumislisä	13,9
Sotilasavustuksen asumisavustus	15,7
Perustoimeentulotuella katetut asumismenot	359,4
ARAn myöntämät tuet yhteensä	**136,0**
Erityisryhmien investointiavustukset	60,7
Käynnistysavustukset vuokrataloille	17,8
Korkotuet	2,7
Kunnallistekniikka-avustukset	14,7
Korjausavustukset (sis. energia-avustukset)	25,3
Muut avustukset	4,2
STEAn myöntämät tuet yhteensä	**24,9**
Investointituet	15,2
Toiminta-avustukset	9,7
ELY-keskusten myöntämät tuet yhteensä	**1,7**
Pientalojen öljylämmityksestä luopumisavustus	1,7

Lähteet: Kela, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA), Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA), Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset).

Taulukko B. Arviot verotuksellisista tuista vuonna 2020

Tukilaji	Milj. €
Oman asunnon myyntivoiton verovapaus	1 500
Asuntolainan korkojen verovähennysoikeus	35
Kotitalousvähennys	365
Ensiasunnon ostajan varainsiirtoverovapaus	105
Vakituisten asuntojen alempi kiinteistöverotus	747
Asuntotulon verovapaus	4 100

Lähde: Valtiovarainministeriö.

MAKSETUT ASUMISTUEN 2005 – 2020 (VUODEN 2020 RAHASSA)

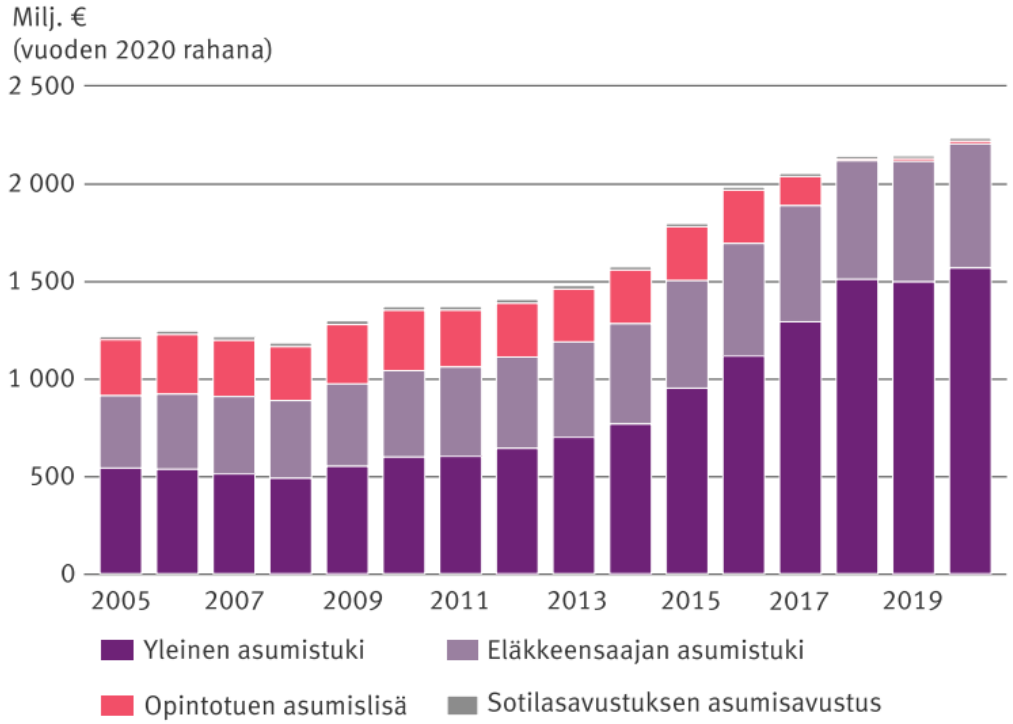

ASUMISTUKIEN SAAJAT 2005 - 2020

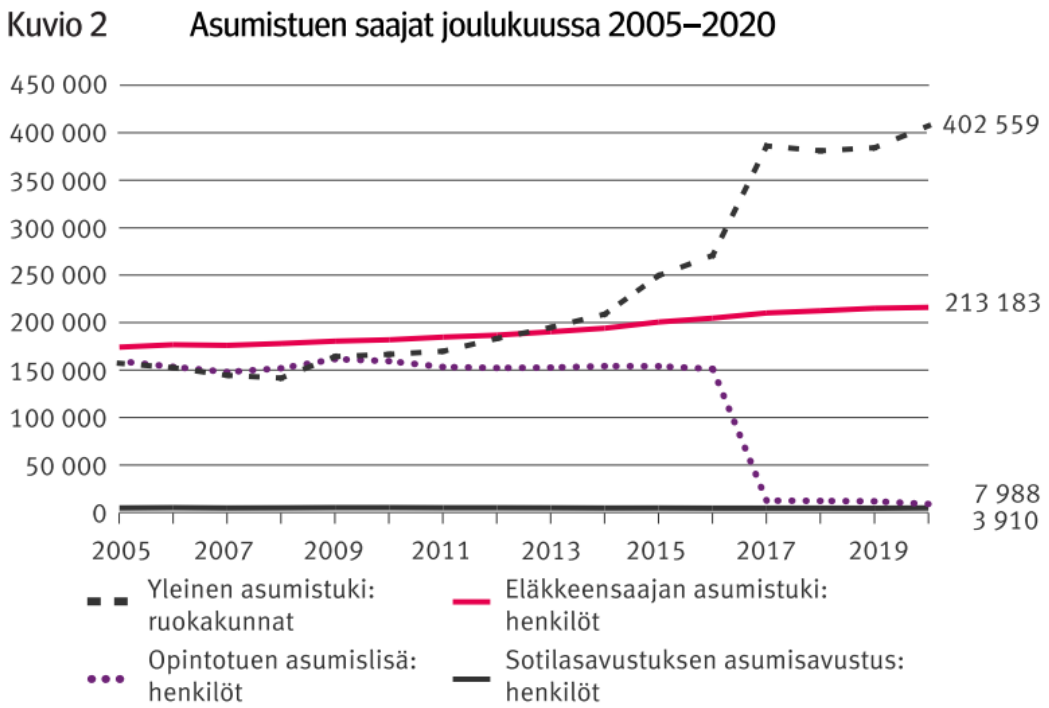

LAKI YLEISESTÄ ASUMISTUESTA VOIMAAN 1.1.2015 (HE 52/2014)

Asumistukea yksinkertaistettiin ja selkeytettiin

- Kokonaisvuokra (entisten pinta-ala- ja neliövuokrarajoitusten tilalle
    - Huomioon otettavan enimmäisasumismenon määrään vaikuttaa ainoastaan ruokakunnan koko ja asunnon sijaintikunta
- Lineaarinen perusomavastuu
    - Tulojen nousu vaikuttaa samalla tavalla tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta
- Kaikki tuen määräytymisperusteet lakiin
    - Määräytymisperusteet sidottiin indeksiin
- Ansiotulovähennys (1.9.2015 alkaen)

VUODEN 2016 ALUSTA ASUMISTUEN MENOJA LEIKATTIIN (HE 127/2015)

- Vuoden 2015 alusta voimaan tulleen lain arvioitiin lisäävän kustannuksia 68 milj. euroa vuodessa, vuonna 2015 menot olivat 176 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2014

- Vuoden 2016 alusta
  - Enimmäisasumismenojen indeksikorotus jäädytettiin
  - Perusomavastuun tulosidonnaisuutta kiristettiin

- Vuoden 2016 asumistukimenot olivat 1081 milj. euroa

ELOKUUSTA 2017 OPISKELIJAT YLEISEN ASUMISTUEN PIIRIIN (HE 231/2016)

- Opiskelijat samaan asemaan muiden pienituloisten kanssa
  - Tuki kohdentuu paremmin niille, joilla asumismenot suuret suhteessa tuloihin
  - Huomioon otettavat enimmäisasumismenot selvästi paremmat, aiemmin koko maassa sama (252 €/kk)
- Opiskelukuukausiin sidotusta tuesta ympärivuotiseen tukeen
- Henkilökohtaisesta tuesta ruokakuntakohtaiseen tukeen

- Samaan aikaan uudistettiin muuta opintotukea enemmän lainapainotteiseksi

- Kustannuslisäystä rahoitettiin jäädyttämällä enimmäisasumismenot ja leikkaamalla 3. ja 4. kuntaryhmän enimmäisasumismenoja

YLEISEN ASUMISTUEN SAAJIEN ELÄMÄNTILANNE 12/2020

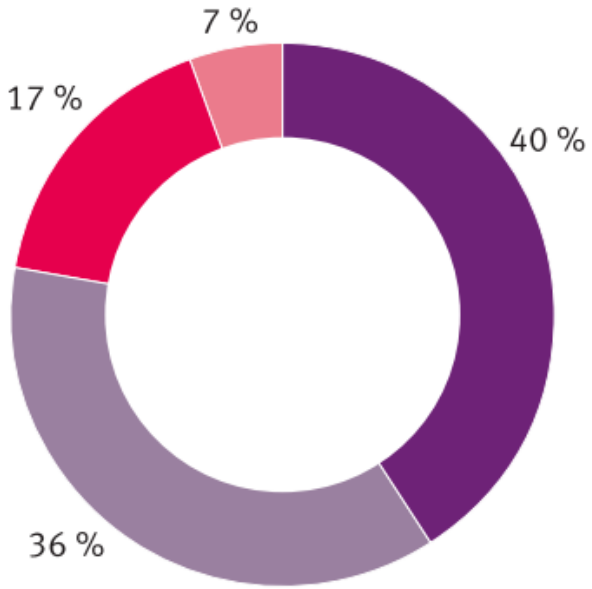

	Saajat
Opiskelijat	162 419
Työttömät	146 291
Muut	21 993
Työssä olevat	65 890

ASUMISTUKEA SAAVIEN RUOKAKUNTIEN ASUMISMENOT, ASUMISTUKI JA ASUMISMENOT TUEN JÄLKEEN 12/2020

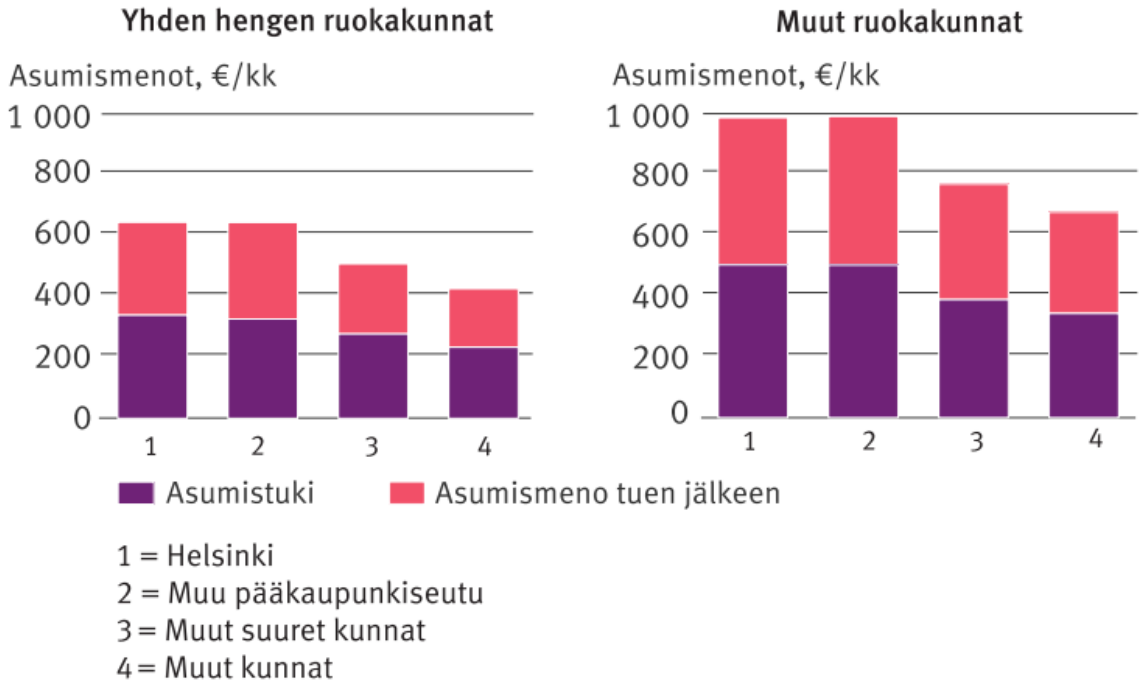

ENIMMÄISASUMISMENOT

Asumismenoina hyväksytään vuonna 2022 enintään

Ruokakunnan koko henkilöä	1 kuntaryhmä, e/kk	2 kuntaryhmä, e/kk	3 kuntaryhmä, e/kk	4 kuntary e/kk
1	537	520	413	364
2	778	746	602	530
3	990	941	764	678
4	1 157	1 097	906	808
+ lisähenkilöä kohden, e/kk	144	137	124	119

ENIMMÄISASUMISMENOJEN YLITYKSET 8/2020

- Enimmäisasumismenot ylittyneet 81,6 %:lla ruokakunnista
  - I kuntaryhmässä 76,2 %:lla
  - II kuntaryhmässä 81,2 %:lla
  - III kuntaryhmässä 84,7 %:lla
  - IV kuntaryhmässä 78,9 %:lla

YKSINASUVAN SOSIAALITURVA 2020
PK-SEUDUN ULKOPUOLISET KAUPUNGIT (KUNTARYHMÄ III)

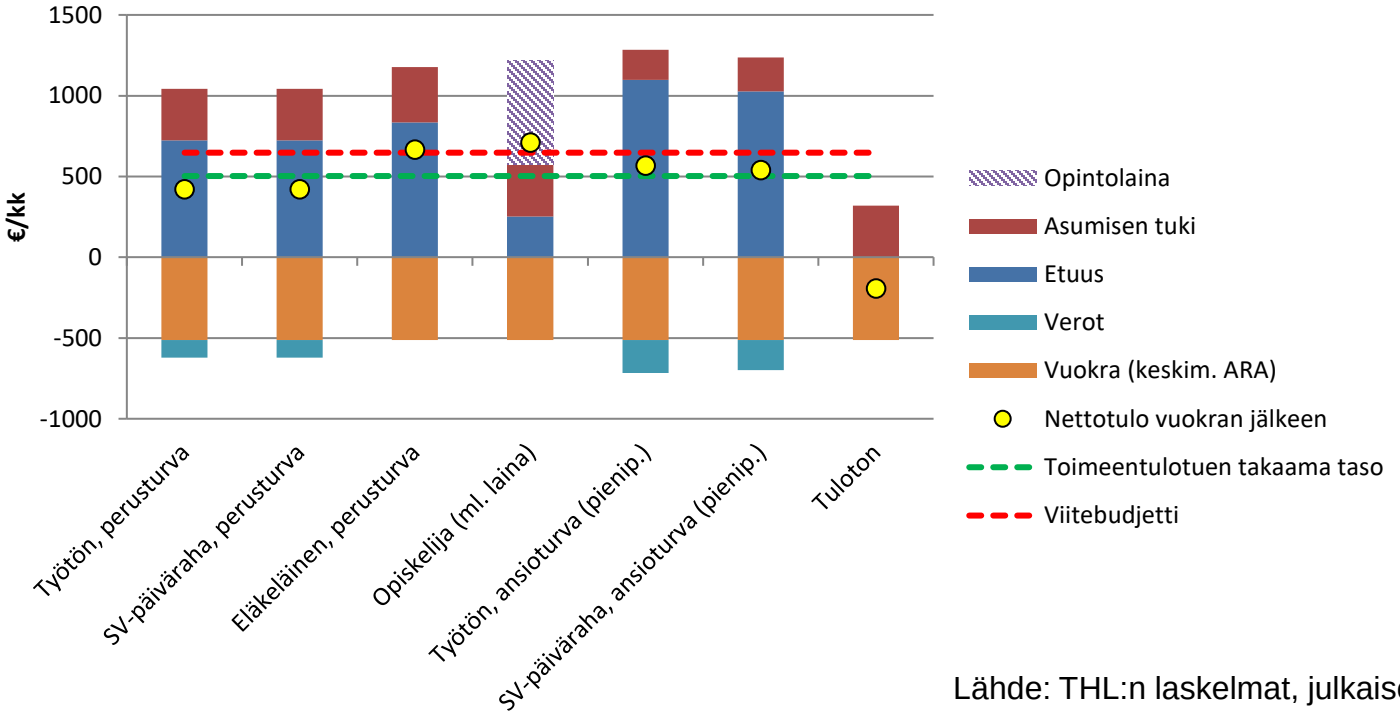

Lähde: THL:n laskelmat, julkaisematon

KENELLÄ EI OLE OIKEUTTA YLEISEEN ASUMISTUKEEN

Eläkkeensaajalla,

- joka asuu yksin ja joka on oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen
- joka asuu yhdessä avio- tai avopuolisonsa kanssa, ja ainakin toinen heistä on oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen
- joka asuu ruokakunnassa, jonka kaikki jäsenet ovat oikeutettuja eläkkeensaajan asumistukeen.

Opiskelijalla,

- jolla on oikeus opintotuesta annetun Ahvenanmaan maakuntalain mukaiseen opintotuen asumislisään
- joka lähtee Manner-Suomesta Ahvenanmaalle opiskelemaan ja on oikeutettu opintotukilain mukaiseen asumislisään
- jolla on oikeus maksuttomaan asuntoon oppilaitoksen puolesta

MITÄ **PITÄISI TEHDÄ?**

- **Pelkästään** asumistukea ja muita etuuksia uudistamalla ei päästä haluttuun lopputulokseen

- Muistetaan ja **pidetään kiinni myös hyvistä puolista** sekä saavutuksista
  - Segregaation vähentäminen
  - Asunnottomuuden vähentäminen

- **Tarvitaan**
  - Toimivat asuntomarkkinat
  - Riittävästi asuntotuotantoa
  - Myös tuettua asuntotuotantoa

  Eli **kokonaisvaltaista asuntopolitiikkaa**

Maahanmuuttajat sosiaaliturvan saajina, erityisesti asumisen tukeminen

(lähde Signe Jauhiainen ja Leo Raivonen: Maahanmuuttajien Kelan etuuksien käyttö vuonna 2018, Kela, Työpapereita 157/2020)

Aineistossa Suomessa syntyneitä 4 180 691, maahanmuuttajia 291 535 (6,6 %)

ULKOMAILLA SYNTYNEIDEN TYÖLLISYYSASTE (15-64 -VUOTIAAT)

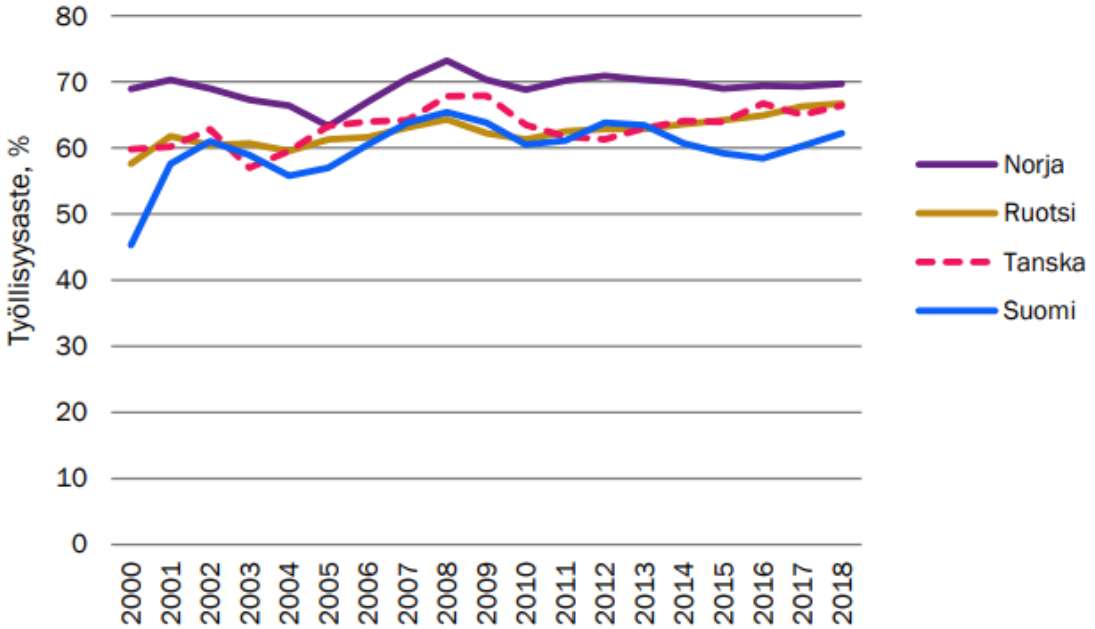

Lähde: Eurostat.

TARKASTELUMAASSA JA ULKOMAILLA SYNTYNEIDEN TYÖLLISYYSASTEEN ERO (15-64 -VUOTIAAT)

Kuvio 2. Tarkastelumaassa ja ulkomailla syntyneiden työllisyysasteen ero, 15–64-vuotiaat.

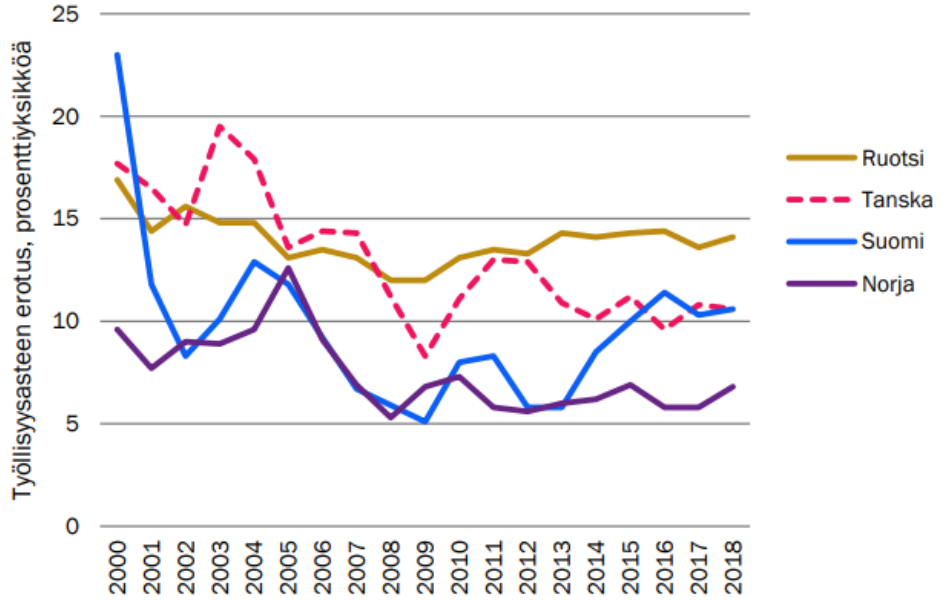

Lähde: Eurostat.

SUOMESSA SYNTYNEILLE JA MAAHANMUUTTAJILLE MAKSETUT KELAN ETUUDET, MILJ. €, 2018

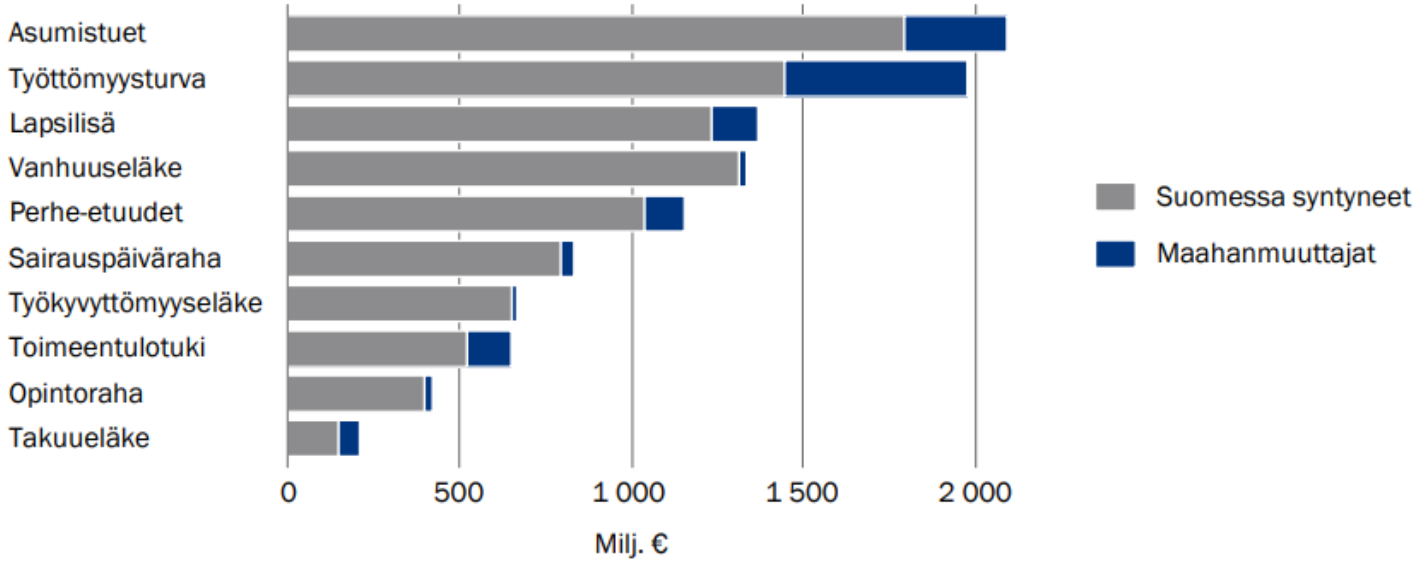

ASUMISTUKIEN SAAJAT JA MAKSETUT ETUUDET

	Yleinen asumistuki	Eläkkeen-saajan asumistuki	Asumisen tuet yhteensä		
	Saajat	Saajat	Saajia	Saajien osuus	Milj. €
Suomessa syntyneet yhteensä	505 162	206 875	712 037	17 %	1 790
Maahanmuuttajat yhteensä	86 305	12 123	98 428	34 %	296

PERUSTOIMEENTULOTUEN SAAJAT JA MAKSETUT ETUUDET

	Saajia	Saajien osuus	Tukikuukausia, kk/vuosi/saaja	Yhteensä, milj. €
Suomessa syntyneet yhteensä	239 184	6 %	6,1	522
Maahanmuuttajat yhteensä	63 760	22 %	7,5	127

YHTEENVETO

- Maahanmuuttajat saavat erityisesti työttömyysturvaa, asumistukia ja toimeentulotukea muuta väestöä yleisemmin.
- Maahanmuuttajista asumistukia sai 34 prosenttia, työttömyysturvaa 26 prosenttia ja toimeentulotukea 22 prosenttia.
- Osuudet ovat merkittävästi valtaväestöä suuremmat. Heikompi työllisyys ja pienituloisuus lisäävät etuuksien tarvetta.
- Maahanmuuttajien nuorempi ikärakenne näkyy etuuksien saannissa. Myös koko väestössä nuorille maksetaan esimerkiksi toimeentulotukea ja asumistukea yleisemmin kuin vanhemmille ikäryhmille. Asumistukea saivat kuitenkin kaikenikäiset ja myös pidempään Suomessa asuneet maahanmuuttajat yleisimmin kuin valtaväestö.

KIITOS!

mikko.horko@gov.fi
@mikkohorko